

عنوان مقاله:

دیپیر و راهکارهای کاهش اثر مخرب آن بر منابع آب و خاک

محل انتشار:

چهارمین کنگره بین المللی توسعه کشاورزی، منابع طبیعی، محیط زیست و گردشگری ایران (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 9

نویسندگان:

محسن فرزین - استادیار دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه یاسوج

سعیده منبری - دانشجوی دکتری مدیریت و کنترل بیابان دانشگاه یزد

خلاصه مقاله:

یکی از مهمترین دلایل کاهش کیفیت آب رودخانه ها، به عنوان مهمترین منبع تامین کننده آب شرب و کشاورزی، وجود گنبدهای نمکی منفرد، مجزا و گاهی پیوسته در طول مسیر رودخانه های ایران می باشد. گنبد نمکی (Saltdom) یا دیپیر (Diapir) یک گنبد یا چین تاقیدی است که متشکل از مواد پلاستیک نمک میباشد، نمک با سوراخ کردن و شکستن سنگ های اطراف، راه خود را از بین آنها به بیرون باز می کند. پراکندگی دیپیرها در ایران یکنواخت نیست و در نواحی مختلفی از ایران یافت می شوند که می توان آنها را به چهار گروه جنوب-جنوب غرب، شمال کرمان، شمال یزد-اردکان و شمال دشت کویر در جلوی رشته کوه البرز تقسیم نمود. دیپیرها منابع نقطه ای آلودگی آب محسوب شده که در بسیاری از موارد به عنوان عامل اصلی آلوده کننده به شمار می روند. بسیاری از گنبدهای نمکی هر چند که از وسعت زیاد بیرونی برخوردار نمی باشند و طول کمی از رودخانه از حاشیه آن می گذرد، با این وجود تنها عامل شوری آب رودخانه می باشد که با توجه به شرایط هیدرولوژیک و هیدروژئولوژیکی میزان تاثیر آن متفاوت خواهد بود. در واقع گنبدهای نمکی، بسته به شرایط آب و هوایی سالانه میتواند تخریب بسیار شدیدی در منطقه ایجاد کند. بنابراین، حوضه هایی که دارای گنبد نمکی می باشند اعمال مدیریت خاصی را طلب می کند. برنامه ریزی برای مدیریت دیپیرها باید دربردارنده خصوصیات جزئی ساختار و چینه شناسی درونی و بیرونی آن، مدلسازی زمینی، مکانیک سنگ و خاک و فرایندهای هیدرولوژیکی باشد. به منظور جلوگیری از تخریب هرچه بیشتر آب و خاک حوضه های دارای گنبد نمکی نقطه ای و کنترل پدیده دیپیریسم، راهکارهایی شامل انسداد چشمه های آب شور، انحراف آب چشمه های شور، پوشش بستر آبراهه، تغییر مسیر رودخانه، انتقال آب رودخانه و جلوگیری از آبیاری اراضی کشاورزی در مواقع کم آبی پیشنهاد می شود.

کلمات کلیدی:

گنبد نمکی، شوری، مدیریت منابع آب و خاک

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/972434>

